

The Role of Women's Religiosity in Islamic Culture Propagation, Family Sanity and Psychological Disorders Curing

Mohammad Sharifani*¹, Nasrin Alavinia²

1. Associate Professor, Department of Islamic Studies, Faculty of Theology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

2. Ph. D. Comparative Interpretation, Department of Islamic Studies, Faculty of Humanities, Darab Branch, Islamic Azad University, Darab, Iran.

Citation: Sharifani, M., & Alavinia, N. (2024). The role of women's religiosity in Islamic culture propagation, family sanity and psychological disorders curing. *Journal of Woman Cultural Psychology*, 15(60), 115-125.

<https://doi.org/10.61186/iau.1120750>

ARTICLE INFO

Received: 03.04.2024

Accepted: 29.05.2024

Corresponding Author:

Mohammad Sharifani

Email:

sharifani40@yahoo.com

Keywords:

Women's religiosity

Islamic culture

Family sanity

Psychological disorders

Abstract

The research was intended to study the role of women's religiosity in Islamic culture propagation, family sanity and psychological disorders curing. The research universe enfolded all the texts related to women's religiosity. The sample encased all texts concerning Islamic culture propagation, family sanity and psychological disorders curing. The research was designed as descriptive analytical. To collect data library method was implemented. Data analysis indicated, in the Islamic society, the most important components of the Islamic culture were the values, beliefs and convictions that people organize their lives based on. Religiosity and the values derived from it in women would improve the level of sanity in them. Religiosity and spirituality in women played a significant role in the success and happiness of family life. Women's religiosity, having moral and practical components in family life such as empathy, commitment, religious and legal relations such as respect, faith, doing duty and having moral virtues, kept family members away from harmful issues and problems. Giving importance to culture and spiritual values in women had made them more satisfied with life. Living women with characteristics such as spiritual dimension, having a purpose in life, sanctity in life, altruism and being spiritual in its true meaning made women choose a healthy lifestyle and be physically and mentally healthy, and have more ability to deal with anxiety and stress. Also, women could have a higher life expectancy, health and vitality with their families.

Extended abstract

Introduction: Religiosity is considered as one of the main dimensions of mental sanity, along with biological, psychological and social aspects. Due to the central role of women in the family, the role of women's religiosity in the spread of Islamic culture, family sanity and the curing of psychological disorders could be important. Today, the role and position of culture and values in human life is not hidden from anyone. Women are effective as an influential group in this field; among these, spiritual values have a special place and are very effective in the sadness, happiness and sanity of women. The foundation of these beliefs and actions is based on the values from which the actions originate. Spiritual values could play an critical role in achieving sanity, recovery and improvement. Religious behaviors and beliefs have a certain effect in making meaningful behaviors such as worship, health and people's lives in general and prevent inappropriate behaviors from occurring. Worship, prayer, pilgrimage and trust in God can bring inner peace to women by creating hope and encouraging positive attitudes and prevent them from depression, anxiety and tensions that disrupt health and various actions and offenses. The research was intended to study the role of women's religiosity in Islamic culture propagation, family sanity and psychological disorders curing.

Methods: The research universe enfolded all the texts related to women's religiosity. The sample encased all texts concerning Islamic culture propagation, family sanity and psychological disorders curing. The research was designed as descriptive analytical. To collect data library method was implemented.

Results: Data analysis indicated, in the Islamic society, the most important components of the Islamic culture were the values, beliefs and convictions that people organize their lives based on. Religiosity and the values derived from it in women would improve the level of sanity in them. Religiosity and spirituality in women played a significant role in the success and happiness of family life. Women's religiosity, having moral and practical components in family life such as empathy, commitment, religious and legal relations such as respect, faith, doing duty and having moral virtues, kept family members away from harmful issues and problems. Giving importance to culture and spiritual values in women had made them more satisfied with life. Living women with characteristics such as spiritual dimension, having a purpose in life, sanctity in life, altruism and being spiritual in its true meaning made women choose a healthy lifestyle and be physically and mentally healthy, and have more ability to deal with anxiety and stress. Also, women could have a higher life expectancy, health and vitality with their families.

Conclusions: Religiosity makes the individuals feel better and by increasing resilience, as a result, it gives women more strength to deal with mental disorders, and even if it does not cure the disorders, it might make the patient better and helps the patient to recover or cope with the disorders and feel less discomfort and torment from pain and suffering. Having meaning in life, hoping for God's help in difficult situations, benefiting from social and spiritual support, along with the feeling of belonging to a great source, are all among the ways that religious women and those who adhere and believe in spiritually, feel powerful in facing of issues and problems. Having spiritual sanity among women creates

an environment where parents and children could guarantee the stability and strength of the family and its sanity while growing their religious beliefs.

Author Contributions: Dr. Mohammad Sharifani: design of the general framework and scripting the article, content editing, content analysis and corresponding author. Dr. Nasrin Alavinia: general design of the article, data collection, reediting of the article. All authors reviewed and approved the final version of the article.

Acknowledgments: The authors express their gratitude to all those who have contributed to this research.

Conflict of interest: In this study, no conflict of interest was reported by the authors.

Financial sources: This research did not receive any financial support.

<https://doi.org/10.61186/iau.1120750>

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۱/۱۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۰۹

نقش دینداری زنان در اشاعه فرهنگ اسلامی، سلامت خانواده و بهبود اختلالات روان‌شناختی

محمد شریفانی^۱، نسرین علوی نیا^۲

۱. دانشیار، گروه معارف اسلامی، دانشکده الهیات، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
 ۲. دکتری تفسیر تطبیقی، گروه معارف اسلامی، دانشکده علوم انسانی، واحد داراب، دانشگاه آزاد اسلامی، داراب، ایران.

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش دینداری زنان در اشاعه فرهنگ اسلامی، سلامت خانواده و بهبود اختلالات روان-شناختی بود. جامعه پژوهش تمامی متون مربوط به زنان دیندار بود. نمونه پژوهش متون مرتبط با اشاعه فرهنگ اسلامی، سلامت خانواده و بهبود اختلالات روان‌شناختی بود. روش پژوهش توصیفی-تحلیلی است. جهت جمع‌آوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای استفاده شد. تحلیل یافته‌ها نشان داد که در جامعه اسلامی مهمترین مؤلفه‌های فرهنگ اسلامی، ارزش‌ها، باورها و اعتقاداتی هستند که انسان‌ها بر اساس آن‌ها زندگی خود را سامان می‌بخشند. دینداری و ارزش‌های برخاسته از آن در زنان موجب سطح ارتقاء سلامت در آنان را فراهم می‌کند. دینداری و معنویت در زنان نقش بسزایی در کامیابی و سعادت زندگی خانوادگی دارد. دینداری زنان با داشتن مؤلفه‌های اخلاقی و کاربردی در زندگی خانوادگی مانند همدلی، تعهد، روابط شرعی و قانونی مانند احترام، ایمان، انجام وظیفه و داشتن فضایل اخلاقی باعث دور ماندن اعضای خانواده از مسائل و مشکلات آسیب‌زا و بیماری می‌شود. اهمیت دادن به فرهنگ و ارزش‌های معنوی و معنویت در زنان سبب شده که آنان رضایت بیشتری از زندگی داشته باشند. زندگی کردن زنان با داشتن ویژگی‌هایی مانند بعد روحانی، هدف داشتن در زندگی، تقدس در زندگی، نوع دوستی و معنوی بودن در معنای واقعی آن باعث می‌شود تا زنان شیوه زندگی سالم را برگزیده و از نظر جسمی و روانی سلامت باشند و توانایی بیشتری برای مقابله با اضطراب و استرس داشته باشند. هم‌چنین زنان می‌توانند از امید به زندگی، سلامت و شادابی بالاتری در کنار خانواده برخوردار باشند.

کلیدواژگان: دینداری زنان، فرهنگ اسلامی، سلامت خانواده، اختلالات روان‌شناختی.

مقدمه

در مفهوم بندگی‌های جدید، اهمیت دینداری (religiosity) و اثر آن تا آنجا گسترش پیدا کرده است که همواره این بعد به عنوان یکی از ابعاد اصلی سلامت روان در کنار جنبه‌های زیستی روانی و اجتماعی در نظر گرفته می‌شود. دینداری و ارزش‌های معنوی در سلامت و روان‌شناسی مثبت‌گرا به عنوان یک عامل برجسته انسانی در نظر گرفته می‌شود. ارزش‌های دینی، اعتقادات دینی، انجام مناسک دینی فردی، پیامدهای دینی، فکر کردن در باره معنای زندگی، نیایش با خدا خارج از فرایض، عبادات دینی و اعتقاد به آرامش بخش بودن دین، در زنان نسبت به مردان به طور معناداری دیندارترند (Moderi & Azad Aramaki, 2014). در پژوهشی این نتیجه به دست آمد که در آموزه‌های دینی ضمن تاکید بر مقام والای مادر و جایگاه زن، ضرورت احترام و تلاش برای برآوردن حقوق مادران، به سلامت جسمی و روانی آنان توجه بسیاری شده است و از نگاه قرآن زن نقشی موثر در اجتماع دارد و باید همگام با مردان در مسایل مهم اجتماعی نقش آفرینی نماید (Ameri Falihi, & Safari Forushani, 2008). زن به عنوان یکی از عناصر اصلی خانواده نقش بسیار مهمی را در اشاعه فرهنگ اسلامی (spreading Islamic culture) ایفا می‌کند و معیارهایی چون عفت و پاکدامنی، دین داری و تقوا، خوشبو و پاکیزه بودن، آراستگی، آرامشگری، تواضع، امانت داری و مدیریت امور خانه، که در دین اسلام به عنوان معیارهای انتخاب زوج بیان شده اند، تمامی شاخص‌های سلامت خانواده (family health) را در بر می‌گیرند. در پژوهش "نقش زنان در ترویج فرهنگ اسلامی و تقویت هویت دینی و ملی فرزندان" این نتایج به دست آمد که جوامع از طریق بانوان فرهیخته، با سواد، دانشمند، محقق و متعهد به اصول اسلامی در جهت تکامل ملت‌ها حرکت می‌کنند زیرا زنان متدین و متعهد که پای بند اصول اخلاقی و دینی هستند فرزندان لایق و شایسته تحویل جوامع می‌دهند (Moulai Pardeh & et al., 2022). در پژوهش "نقش بانوان در ایجاد تمدن نوین اسلامی با تاکید بر قرآن کریم و منویات مقام معظم رهبری" این نتیجه به دست آمد که نقش زن در تمامی ابعاد خانوادگی، اجتماعی و فردی در تمدن سازی موثر است و در قرآن کریم بیانات مقام معظم رهبری، راهکارهایی مانند بهبود نقش زن در ارتباط با محیط خانواده توجه هرچه بیشتر زن به نقش جهادی وی در همسر داری و همراهی با همسر در ایجاد تمدن اسلامی، اهمیت به جایگاه متعالی زن به عنوان مادر در تربیت نسل تمدن ساز، حضور فعال و موثرتر بانوان در فعالیت‌های اجتماعی به عنوان عنصری تمدن ساز و شناخت ابعاد فردی وجود زن برای اثرگذاری بهتر و دستیابی هرچه بهتر به نقش وی قابل توجه است (Mahmou- di Nesab & Nikokhkhassal, 2022). عوامل موفقیت در ترویج فرهنگ اسلامی و تقویت هویت دینی و ملی، توجه و کاربرست ارزش‌های مورد نظر شامل اطاعت از ولایت، عدالت‌خواهی، مشارکت به دور از تبعیض، ادامه راه ائمه (ع)، دفاع از اسلام و انقلاب، علم آموزی، تعهد و ایمان، شهادت، اشتیاق به برنامه‌ریزی و انعطاف داشتن می‌باشد. همانطور که زنان در تربیت فرزندان نقش محوری دارند، به لحاظ ساختار عاطفی آن‌ها، توان نهادینه سازی ترویج فرهنگ را دارند اما برای انجام این رسالت، باید بستر و زمینه‌ی مناسب فراهم شود و امکانات موجود جهت بروز و ظهور استعدادها و توانایی‌های زنان در جامعه فراهم و مهیا گردد (Moulai Pardeh & et al., 2022). در پژوهش "معیارهای دین درانتخاب زوج و آثار آن بر سلامت خانواده" این نتیجه به دست آمد که زنان به عنوان بخش مهمی از پیکر اجتماع، در جامعه حامل بار سنگین مسئولیت‌های خانوادگی و اجتماعی هستند که دوشادوش مردان می‌توانند در صحنه‌های مختلف اجتماعی حضور یابند. نقش زنان و ابعاد سازنده آنان در زمینه‌های اخلاقی، مذهبی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و تربیتی چشمگیر است (Olyaei, 2017). تحقیقات جامعه‌شناختی دین با این وسعت به خصوص در تحقیقات داخلی در مورد بهبود اختلالات روان‌شناختی (improvement of psychological disorders) در زنان، معمولاً مغفول مانده و گاهی یافته‌های متناقض نیز در تحقیقات انجام شده در این زمینه به چشم می‌خورد. یکی از مهمترین علل بیماری‌های روحی و جسمی در زنان استرس و اضطراب است که با تضعیف سیستم ایمنی بدن و کاهش آنزیم‌های مثبت و ضروری، علاوه بر ایجاد بیماری روند درمان و بهبود را نیز مختل می‌کند. اما از مهمترین شیوه‌های مقابله و کاهش آن، بحث دینداری و تجربه‌های معنوی است که امروزه در روان‌شناسی سلامت و مثبت‌گرا؛ معنویت به عنوان یک عامل برجسته انسانی در نظر گرفته می‌شود که با ارتقاء کارکردهای روان‌شناختی افراد

ارتباط تنگاتنگی دارد و باعث کاهش پدیده‌هایی همچون استرس، اضطراب، افسردگی و آنچه سلامت جسم و روح را تهدید می‌کند می‌گردد (Bakhtiari & et al., 2018). امروزه نقش و جایگاه فرهنگ و ارزش‌ها در زندگی انسان بر کسی پوشیده نیست. در واقع فرهنگ یک اجتماع، رفتار فرد یا جامعه را از افراد یا جوامع دیگر متمایز می‌سازد و بیانگر شیوه‌های گوناگون رفتاری است (Badpa & Nakhai, 2013). زنان به عنوان قشر تاثیرگذار در این زمینه موثر هستند؛ در این میان ارزش‌های معنوی از جایگاه خاصی برخوردارند و در غم، شادی و سلامتی زنان بسیار مؤثر هستند. تحقیقاتی که ارتباط بین معنویت مذهب و سلامت زنان را در جامعه افراد عادی، بیماران جسمی، بیماران سرطانی و بیماران روانی مورد بررسی قرار داده‌اند، نشان داده‌اند باورها و اعمال مذهبی زنان، تاثیر مثبتی در پیشگیری و بهبود بیماری‌های جسمی و روانی و کنار آمدن با بیماری‌های سخت دارد. ارزش‌های معنوی قادرند در تحقق سلامت، بازبایی و بهبود آن نقش مهمی را ایفا نمایند (Rippentrop, 2005). به سبب اهمیت موضوع و تاثیر دینداری بر زوایای مختلف زندگی انسان‌ها و نقش محوری زنان در فرهنگ، جامعه و خانواده، هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش دینداری زنان در اشاعه فرهنگ اسلامی، سلامت خانواده و بهبود اختلالات روان‌شناختی بود.

روش

طرح پژوهش، جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

روش پژوهش توصیفی-تحلیلی است. جامعه پژوهش تمامی متون مربوط به زنان دیندار بود. نمونه پژوهش متون مرتبط با فرهنگ اسلامی، سلامت خانواده و بهبود اختلالات روان‌شناختی بود.

روش اجرا

در این پژوهش برای بررسی نقش زنان دیندار، در ابتدا به گردآوری متون و منابع مرتبط با موضوع پرداخته شد. جهت جمع‌آوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای استفاده شد و سپس به تحلیل اطلاعات و داده‌ها پرداخته شد.

یافته‌ها

در این قسمت به یافته‌های به دست آمده از متون مرتبط با نقش زنان دیندار در اشاعه فرهنگ اسلامی، سلامت خانواده و بهبود اختلالات روان‌شناختی پرداخته شد:

-نقش دینداری زنان و اشاعه فرهنگ اسلامی

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، هویت زنان در جامعه احیا و بانوان وارسته و فرهیخته‌ای در جامعه تربیت شدند که در عرصه‌های گوناگون علمی و فرهنگی تأثیرگذار هستند و این یکی از بزرگ‌ترین افتخارات جمهوری اسلامی ایران است که در سایه نظام اسلامی، بانوان می‌توانند نقش‌های اساسی در جامعه و اشاعه فرهنگ اسلامی، داشته باشند. جایگاه و نقش فرهنگ و معنویت در زندگی و سلامت زنان چنان گسترش یافته است که در چند دهه گذشته به صورت روزافزون توجه متخصصان بهداشت و سلامت را به خود جلب کرده است. زیرا آن‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که استفاده از روش‌های مدرن و تکنولوژی‌هایی که اکنون به عنوان روش نوین علم پزشکی شناخته می‌شوند به تنهایی پاسخگوی همه جنبه‌های مواجهه با بیماری و پیشگیری نیست (Abedi Jaafari & Rastgar, 2008). فرهنگ سازی و ارتقاء سطح آگاهی‌ها و باورهای مردم در طول سال از طریق رسانه‌ها، به ویژه صدا و سیما، سازمان‌های مسئول و متولی امور دینی، مذهبی و فرهنگی، خانواده‌ها و نهادهای آموزشی است، اطلاع و آگاهی از هر چیزی زمینه‌ساز تمایل به سمت آن بوده و بدیهی است وقتی در مورد پدیده‌ای، عدم آگاهی وجود دارد نسبت به آن هیچ انگیزه و گرایش وجود ندارد. بدین جهت در جامعه اسلامی از مهمترین مؤلفه‌های فرهنگ اسلامی، ارزش‌ها، باورها و اعتقاداتی هستند که انسان‌ها بر اساس آن‌ها زندگی خود را سامان می‌بخشند. از مهمترین این ارزش‌ها دینداری و ارزش‌های برخاسته از آن است که علاوه بر ایجاد یک حس خوب و متعالی در انسان اغلب به عنوان

سپری در برابر مشکلات و ناراحتی‌ها بوده به صورت ضربه گیر عمل می‌کند و موجب سطح ارتقاء سلامت می‌شود (Safai Rad & et al., 2018). در ادعیه مختلف و با عبارات‌های متعدد از پروردگار درخواست سلامت و حفظ آن شده و پیامبر اکرم (ص) نیز سلامت را بهترین نعمت برای انسان دانسته است و هم اینکه یک پیوند و ارتباط قوی میان سلامت، دینداری و فرهنگ اسلامی برقرار است، و تحقیقات مختلف نیز ارتباط و همبستگی دینداری با ابعاد مختلف سلامت را به اثبات رسانیده‌اند (Rafiei, 2019).

-نقش دینداری زنان و سلامت خانواده

دینداری و اعتقاد و اهتمام به ارزش‌های معنوی که یک نحوه مواجهه با جهان هستی است و نتیجه آن عدم شکل‌گیری و پیدایی حالت‌های نفسانی نامطلوب مانند غم و اندوه ناامیدی دلهره و اضطراب احساس سرگشتگی و سردرگمی، بی‌معنایی و بی‌هدفی است. علاوه بر این موجب رضایت درون و باطن فرد می‌گردد (Hosseini & et al., 2013). دینداری به زندگی زنان معنا می‌بخشد و آن‌ها را به هدفی عالی می‌رساند و برطرف‌کننده نارسایی‌ها در نظام خانواده و اجتماع است. دینداری یک رابطه شخصی با وجود متعالی و قدرت لایزال است و نسبت زنان دیندار نسبت به مردان بیشتر به چشم می‌خورد (Mohr, 2006). دینداری و معنویت در زنان نقش بسزایی در کامیابی و سعادت زندگی خانوادگی دارد. خانواده‌هایی که دینداری در آن اصل قرار می‌گیرد و پایبندی به ارزش‌های معنوی در آن به چشم می‌خورد، از شیرینی و حلاوت بیشتری برخوردار خواهد بود. ایمان و معنویت، جاذبه و کشش نیرومند و قوی میان زن و شوهر را به عزت و انسانیت سوق می‌دهد (Mozaffarinia & et al., 2013). دینداری زنان با داشتن مؤلفه‌های اخلاقی و کاربردی در زندگی خانوادگی مانند همدلی، همیاری، تعهد، روابط شرعی و قانونی مانند احترام، ایمان، انجام وظیفه و به طور کلی داشتن فضایل اخلاقی باعث دور ماندن اعضای خانواده از مسائل و مشکلات آسیب‌زا و ناراحتی و بیماری می‌شود. اهمیت فرهنگ و ارزش‌های معنوی و معنویت در زنان تا جایی است که گفته شده زنانی که از لحاظ پایبندی به ارزش‌ها و معنویت در سطح بالاتری هستند رضایت بیشتری از زندگی دارند. افرادی که نگرش‌ها و اعتقادات مذهبی و معنوی قوی دارند و از سطح سلامت معنوی مطلوبی برخوردار هستند گزارش می‌کنند که رضایتمندی بالاتری از زندگی دارند و آن‌ها با خوشایندی و شادی و نشاط بیشتری همراه می‌باشد (Markos & Marita, 2003). داشتن معنا در زندگی امیدواری به یاری خداوند در شرایط مشکل‌زا، بهره‌مندی از حمایت‌های اجتماعی و معنوی، در کنار احساس تعلق داشتن به منبعی والا، همگی از جمله روش‌هایی هستند که زنان مذهبی و کسانی که پایبند و معتقد به معنویت هستند را در مقابل مسائل و مشکلات قدرتمند ساخته‌است (Sahraian & et al., 2019). هم‌چنین برخورداری از سلامت معنوی در بین زنان، فضایی را ایجاد می‌کند که پدر و مادر و فرزندان می‌توانند ضمن رشد باورهای دینی خود، پایداری و توانمندی خانواده و سلامت آن را تضمین کنند (Bakhtiari & et al., 2018).

-نقش دینداری زنان و بهبود اختلالات روان‌شناختی

گسترش تکنولوژی و صنعت در دهه‌های اخیر اگرچه باعث پیشرفت جنبه‌های مختلف زندگی شده است، اما از طرفی باعث بوجود آمدن انحرافات مسائل و مشکلاتی نیز گردیده است که بشر برای حل آن‌ها ناگزیر از رجوع به معنا و معنویت‌گرایی و بنیان‌گذاری یک نظام گفت‌وگویی و چند طرفه بر مبنای معنویت و شاخص‌های آن است (Saberi Noughani, 2013). جایگاه و نقش فرهنگ و معنویت در زندگی و سلامت زنان چنان گسترش یافته است که در چند دهه گذشته به صورت روزافزون توجه متخصصان بهداشت و سلامت را به خود جلب کرده است. از مهمترین اقلاری که درگیر این مشکلات شده است زنان می‌باشند که با مسائل و مشکلاتی چون آمار بالای، طلاق، عدم وفاداری زوجین به یکدیگر بی‌بند و باری فرزندان روبرو گردیده است که بدون شک از مهمترین دلایل آن فاصله گرفتن از اصول و ارزش‌های اصیل و معنوی در زندگی است. عبادت، دعا، زیارت و توکل به خداوند می‌توانند از طریق ایجاد امید و تشویق به نگرش‌های مثبت موجب آرامش درونی زنان گردیده و آن‌ها را از افسردگی، اضطراب

و تنش‌های مغل سلامتی و اعمال و بزه‌های گوناگون باز دارند. نتایج تحقیقات در حوزه سلامت و دینداری نشان می‌دهد؛ مذهب، معنویت و سلامت رابطه قوی با یکدیگر دارند. در طی هزاران سال مردم سراسر دنیا از عبادت و نیایش و رفتارهای معنوی برای رستگاری بهزیستی و زندگی سالم تر استفاده کرده‌اند (Dabaghi, 2008) زیرا دینداری باعث احساس بهتر انسان و در نتیجه قدرت بیشتر او برای مقابله با بیماری‌ها و مشکلات می‌گردد. همین امر حتی اگر بیماری را شفا ندهد سبب بهبود او شده و کمک می‌کند بیمار بهتر با بیماریش کنار بیاید و از درد و رنج، کمتر احساس ناراحتی و عذاب کند به عبارتی فرد با استفاده از معنویت و توسل به ارزش‌های معنوی معنی و هدف زندگی را بهتر درک می‌کند (Moulai Pardeh & et al., 2022). دینداری در زنان به عنوان یک مجموعه از صفات و اعمالی که جاذبه قوی و در عین حال منطقی و صحیح را در آن‌ها به وجود می‌آورد و باعث می‌گردد تا ایشان را در سیر به سوی خدای یگانه و محبوب عالم به طور اعجاب آوری پیش ببرد (Boroujerdi Alavi & Haddad, 2019). این بعد از زندگی با داشتن ویژگی‌ها و ابعاد متعدد چون؛ بعد روحانی، هدف در زندگی داشتن، رسالت در زندگی، تقدس در زندگی، نوع دوستی، آرمان‌گرایی، آگاهی از مصیبت و غم و معنوی بودن در معنای واقعی آن باعث می‌شود تا زنان از جنبه‌های مختلف شیوه زندگی سالم و مناسب تری را برگزیده و علاوه بر اینکه از نظر جسمی و روحی سلامت باشند، در مراسمات مذهبی بیشتر شرکت کنند و توانایی بیشتری برای مقابله با اضطراب و استرس داشته باشند، امیدوارتر و شادتر بوده و امید به زندگی بالاتری داشته باشند و از میزان سلامت و شادابی بالاتری برخوردار باشند (Abbasi, & et al., 2017). در تعالیم و دستورات اهل بیت (ع) به خوبی می‌توان تمام فعالیت‌های هدفمند که باعث شادی و نشاط هستند را مشاهده نمود و اذعان داشت که اشاعه فرهنگ اسلامی بر ارتقاء سلامتی و بهبود اختلالات روان‌شناختی متکی بوده و در درون خویش تمام مولفه‌های گفته شده را دارا است. در زندگی بهزیستی روانی، بهزیستی وجودی سلامت روانی و جسمانی و شادکامی تأثیر مثبت دارد زیرا یکی از مهمترین علت‌های این تأثیرات حمایت‌های اجتماعی ایجاد شده توسط گروه‌های مذهبی است که باعث فراهم کردن انواع کمک‌های عاطفی و عملی برای افراد می‌شود و به آن‌ها احساس امنیت و آرامش می‌دهد. مذهب و معنویت با ایجاد آرامش امید و هیجان مثبت باعث بهبود عملکرد سیستم ایمنی بدن و پیشگیری و افزایش بهبودی از انواع بیماری‌هایی جسمانی و روانی می‌شود (Dabaghi, 2008).

بحث و نتیجه گیری

دینداری و تجربه‌های برخوردار از آن امروزه به عنوان یکی از مهمترین مولفه‌های مرتبط با سلامت و کارکردهای زیستی و روان‌شناختی مناسب شناخته شده‌است. سلامت مرتبط با معنویت به عنوان یکی از ابعاد سلامت نگرینسته می‌شود. جایگاه و نقش فرهنگ و معنویت در زندگی و سلامت زنان چنان گسترش یافته است که در چند دهه گذشته به صورت روزافزون توجه متخصصان بهداشت و سلامت را به خود جلب کرده است. زن به عنوان یکی از عناصر اصلی خانواده نقش بسیار مهمی را در اشاعه فرهنگ اسلامی ایفا می‌کند. اشاعه فرهنگ اسلامی توسط زنان بر بنیان خانواده، ارتقاء سلامتی و بهبود اختلالات روان‌شناختی تأثیر گذار است. در جوامع مختلف از مهمترین مؤلفه‌های سبک زندگی ارزش‌ها، باورها و اعتقاداتی هستند که انسان‌ها بر اساس آن‌ها زندگی خود را می‌سازند. از مهمترین این ارزش‌ها در زنان، دینداری است که علاوه بر ایجاد یک حس خوب و متعالی در انسان اغلب به عنوان سپری در برابر مشکلات و ناراحتی‌ها بوده و به صورت مانعی در برابر عوامل تهدید کننده سلامت، عمل می‌نماید و باعث ارتقاء سطح سلامت افراد خانواده و بهبود اختلالات روانی و جامعه می‌شود. پیشرفت‌های صنعتی و تکنولوژی در کنار جهان‌گرایی و مادی‌اندیشی تا حد زیادی باعث فاصله گرفتن زنان از ارزش‌های معنوی شده است. این امر سلامت و شادابی در زنان و خانواده‌هایشان را تحت تأثیر قرار داده است. دینداری و شاخص‌های سلامت معنوی باعث شده که تنش‌های روح و روان زنان و خانواده‌ها کاهش پیدا کند. نتایج پژوهش نشان داد که بین دینداری زنان و سلامت ایشان و سلامت خانواده یک ارتباط ثابت و جدانشدنی وجود دارد که این امر در پژوهش‌های مختلف دیگر نیز تایید شده است. تحقیقات مختلف نشان داده میان دینداری با بهبودی و سلامت رابطه مستقیم و مثبت وجود

دارد و زنانی که از نظر توجه، اهتمام و اعتقاد به ارزش‌های معنوی و دینی در سطح بالاتری هستند از نظر سلامت و حتی بازیابی آن و بهبودی نیز از سطوح بالاتری برخوردار هستند. نتایج تحقیقات مختلف نیز این امر را ثابت نموده و اثر بخش بودن و ارتباط مثبت دینداری و معنویت با کاهش افسردگی و اضطراب همراه با سلامت روحی و روانی بوده است. اعتقاد و اهتمام به دینداری و ارزش‌های معنوی و دینی یک نحوه از مواجهه با جهان هستی است و نتیجه آن عدم شکل‌گیری و پیدایی حالت‌های نفسانی نامطلوب مانند غم و اندوه، ناامیدی، دلهره و اضطراب، احساس سرگشتگی و سردرگمی، بی‌معنایی و بی‌هدفی است، علاوه بر این موجب رضایت درون و باطن فرد می‌گردد. مذهب و معنویت با ایجاد آرامش، امید و هیجان مثبت باعث بهبود عملکرد سیستم ایمنی بدن، پیشگیری و افزایش بهبودی از انواع بیماری‌های جسمانی و روانی شده و مانع از پدید آمدن عوامل تهدید کننده سلامت مانند استرس، اضطراب و نگرانی مخصوصاً در میان خانواده‌ها می‌گردد. مهمتر از آن، شناخت ارزش‌های اصیل دینی و معنوی و اصل قرار دادن آن‌ها مانع فریب ارزش‌های ظاهری شده و تضمین کننده آرامش، سلامت در زنان و خانواده هایشان است به عبارتی سلامت معنوی و دینداری زنان موجب اشاعه فرهنگ اسلامی، تحکیم بنیان خانواده، بهبود اختلالات روان‌شناختی، سلامتی و شادابی جامعه می‌شود.

سهیم نویسندگان: دکتر محمد شریفانی: طراحی چارچوب کلی مقاله، ویرایش مطالب، تحلیل محتوا و نویسنده مسئول. دکتر نسرین علوی نیا: طراحی کلی مقاله، جمع‌آوری داده‌ها، ویرایش مقاله. همه نویسندگان نسخه نهایی را بررسی و تایید کردند.

سپاسگزاری: نویسندگان مراتب تقدیر و تشکر خود را از همه کسانی که در انجام این پژوهش نقش داشته‌اند اعلام می‌دارند.

تعارض منافع: در این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان گزارش نشده است.

منابع مالی: این مقاله از حمایت مالی برخوردار نبوده است.

References

- Abbasi, M., Jagigvand, M., Oudi, D., & Akaberi, A. (2017). An introduction to spiritual health and life satisfaction in the nursing staff of Shahid Hashminejad Hospital, Mashhad. *Modern Cares Quarterly, School of Midwifery Nursing, Birjand University of Medical Sciences, 9(2)*, 13-25. [Persian] URL: <https://www.magiran.com/paper/1059107>.
- Abedi Jaafari, H., & Rastgar A. (2008). Emergence of spirituality in organizations, concepts, definitions, presuppositions, conceptual model. *Iranian Management Science Quarterly, 2(5)*, 18-59. [Persian] URL: <https://www.sid.ir/paper/130359/fa>
- Ameri Falihi, N., & Safari Forushani, A. (2022). The role of women in family health. The first international conference on humanities. *social sciences and law, 2(3)*, 145-174. [Persian] URL: <https://civilica.com/doc/1885235>
- Badpa, K., & Nakhai, S. (2013). Investigating the relationship between spiritual experiences and hard work with mental health in male and female nurses of Zabul city. *Proceedings of the International Conference on Psychology and Culture, Life, 5(12)*, 53-69. [Persian] URL: <https://civilica.com/doc/426350>.
- Bakhtiari, A., Bakuei, F., Seyedi, F., Andy, S.J., & Pasha, H. (2018). The role of spirituality on the

- family health system from the perspective of Islam. *Journal of Islam and Health*, 4(1), 28-38. [Persian] URL: <https://iahj.ir/article-1-160-fa.html>
- Boroujerdi Alavi, M., & Haddad, N. (2019). Moral values presented in commercial advertisements of the Islamic Republic of Iran TV (for selling food to children and teenagers). *Journal of Culture and Communication Studies*, 13(17), 213-254. [Persian] URL: https://www.jccs.ir/article_3383.html.
- Dabaghi, P. (2008). Examining the role of spirituality and religion in health. *Journal of Paramedical Faculty of the Islamic Republic of Iran Army*, 4(4), 1-4. [Persian] URL: https://journals.rihu.ac.ir/article_2022.html.
- Hosseini, R., Alijanpour, A., Masouma Mehrabi, T., Zirki, T., Dana, A., & Dadkhah, A. (2013). Relationship between the existential dimension of spiritual health and quality of life in infertile women. *Journal of Health and Care*, 16(3), 53-60. [Persian] URL: <https://hcjournal.arums.ac.ir/article-1-271-fa.html>.
- Mahmoudi Nesab, M., & Nikokhesal, M. (2022). The role of women in the creation of a new Islamic civilization with an emphasis on the Holy Qur'an and the Supreme Leader's Menus, the Qur'an and Atrat. *The fourth year of autumn and winter*, 8(2), 187-201. [Persian] URL: https://qej.cfu.ac.ir/?_action=article&au=33622&_au
- Makros, J., & McCabe, M. (2003). The relationship between religion, spirituality, psychological adjustment, and quality of life among people with multiple sclerosis. *Journal of Religion and Health*, 42, 143-159. URL: <https://repository.library.georgetown.edu>
- Moderi, F., & Azad Aramaki, T. (2014). *Gender and religiosity. Applied Sociology*, 24(3), 1-14. [Persian] URL: https://jas.ui.ac.ir/article_18312.html
- Mohr, W. K. (2006). Spiritual issues in psychiatric care. *Perspective in Psychiatric care*, 42(3), 174-183. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16916420/>
- Moulai Pardeh, B., Saidi Asl, Q. A., & Saidi Asl, R. (2022). The role of women in promoting Islamic culture and strengthening the religious and national identity of children. *Scientific Journal of New Research Approaches in Management and Accounting*, 6(23), 1188-1195. [Persian] URL: <https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/1772>
- Mozaffarinia, F., Amin Shukravi, F., & Heydarnia, A. (2013). The relationship between spiritual health and students' happiness. *Health Education and Health Promotion Quarterly Journal*, 6(2), 107-97. [Persian] URL: <https://www.sid.ir/paper/242536/fa>
- Olyaei, Z., (2017). Criteria of religion in choosing a wife and its effects on family health, *Cultural Psychology of Women*, 10(38), 108-95. [Persian] URL: https://journals.iau.ir/article_663467.html
- Rafiei, G. (2019). The role of prayer on physical and mental health. *Journal of Special issue of Medicine and Religion*, 2(3), 66-73. [Persian] URL: <https://journal.muq.ac.ir/article-1-630-en.html>
- Rippentrop, A. E. (2005). A review of the role of religion and spirituality in chronic pain populations. *Rehabil Psychol*, 50(3), 278-284. URL: <https://psycnet.apa.org/record/2005-09798-012>.

- Saberi Noughani, A. (2013). Investigating the effect of religious spirituality on a happy lifestyle. *International Conference on Psychology and Culture of Life*, 4(7), 15-29. [Persian] URL: <https://civilica.com/doc/426542>.
- Safai Rad, I., Karimi, L., Shamousi, N., & Ahmadi Tahor, M. (2008). The relationship between spiritual well-being and mental health in students. *Journal of Sabzevar University of Medical Sciences and Health Services*, 17(4), 274-280. [Persian] URL: https://jsums.medsab.ac.ir/article_46.html.
- Sahraiyani, A., Gholami A., & Omidvar, B. (2019). Investigating the relationship between religious attitude and happiness in students of Shiraz University of Medical Sciences. *Quarterly Journal of University of Medical Sciences and Therapeutic Services, Gonabad Dore*, 17(1), 69-80. [Persian] URL: http://imtj.gmu.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-1-269&slc_lang=fa&sid=1